

Factors Affecting Tea Prices for Farmers in Phongsaly District

Bounping LUANGPHAKAN^{1*}, Bounthavy SIPHANTHONG², Phavone KEODOUANGKHAM²

¹ Master's Student, Department of Business Management, ² Advisor, Department of Economic, Faculty of Economics and Tourism, Souphanouvong University, Lao PDR

* Correspondence:

Bounping Luangphakan, Department of Business Management, Faculty of Economics and Tourism, Souphanouvong University, Tel: +856 20 95 791 319, Email: pslk.ping@gmail.com.

Abstract

In this research, the objectives were to analyze: 1) the level of importance of factors affecting the tea price in Phongsaly District; and 2) the factors influencing the tea price of farmers in Phongsaly District. Regarding the level of importance of factors, tea quality was rated as the most important factor with a mean score of 3.72, followed by market demand (mean = 3.61) and climate and environmental factors (mean = 3.55). In contrast, production cost was considered the least important factor (mean = 2.76). The regression analysis revealed a multiple correlation coefficient (R) of 0.810, indicating a strong relationship between the set of independent variables and tea price. The coefficient of determination (R²) of 0.657 indicates that the seven independent variables jointly account for 65.7% of the variance in tea price. Furthermore, the F-statistic of 8.739 with a significance level of $p < 0.001$ (Sig. = 0.000) demonstrates that the model is a good fit and statistically significant as a whole.

However, the multiple regression analysis of all 7 factors showed that only three variables had a statistically significant effect on the tea price received by farmers in Phongsaly District: (1) climate and environmental factors (x4), which had the strongest positive influence; (2) production volume (x2), which had a positive influence; and (3) market demand (x5), which had a negative influence. The other factors production cost, tea quality, government policy, and market structure were not statistically significant, indicating that these factors do not affect the tea price received by farmers in Phongsaly District. The findings suggest that efforts should focus on strengthening environmental management and climate adaptation in tea-growing areas (e.g., irrigation systems and the protection of forests and water sources), while also supporting production techniques that increase yields and aligning production planning with market demand, in order to achieve sustainable improvements in the prices received by tea farmers in Phongsaly District.

Keywords: Factors affecting, Price, Tea, Farmers

Article Info:

Submitted: September 20, 2026

Revised: October 16, 2026

Accepted: October 28, 2026

1. ພາກສະເໜີ

ໃນຍຸກແຫ່ງການຫັນປ່ຽນເສດຖະກິດໂລກ, ຂະແໜງການກະສິກໍາຍັງຄົງເປັນເສົາຄໍ້າທີ່ສໍາຄັນຂອງ ສປປ ລາວ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນການຜະລິດພືດສິນຄ້າເພື່ອການສົ່ງອອກທີ່ສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນໃນເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ. ໃນບັນດາພືດເສດຖະກິດທີ່ມີທ່າແຮງ, ຊາ ຖືເປັນຜະລິດຕະພັນທີ່ມີເອກະລັກ ແລະ ມີປະຫວັດສາດອັນຍາວນານ, ໂດຍສະເພາະຢູ່ແຂວງຜົ້ງສາລີ ເຊິ່ງເປັນແຂວງທີ່ຢູ່ເໜືອສຸດຂອງປະເທດລາວ. ຕາມຍຸດທະສາດການພັດທະນາກະສິກໍາ ຮອດປີ 2030, ລັດຖະບານລາວໄດ້ເນັ້ນໜັກໃສ່ການຍົກລະດັບຄຸນນະພາບຜະລິດຕະພັນກະສິກໍາໃຫ້ເປັນມິດກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສ້າງມູນຄ່າເພີ່ມເພີ່ມໃສ່ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ (ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້, 2020). ເມືອງຜົ້ງສາລີ ເປັນເຂດທີ່ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ ແລະ ມີສະພາບອາກາດທີ່ເໝາະສົມທີ່ສຸດໃນການປູກຊາ, ເຮັດໃຫ້ຜະລິດຕະພັນຊາຈາກເຂດນີ້ມີລົດຊາດ ແລະ ກິ່ນຫອມທີ່ໂດດເດັ່ນເປັນທີ່ຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນຕະຫຼາດ ສປ ຈີນ ທີ່ມີກໍາລັງການບໍລິໂພກມະຫາສານ.

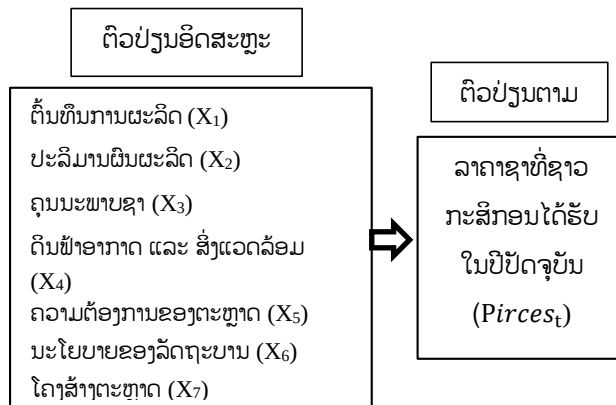
ຊາແມ່ນພືດກະສິກໍາຂອງແຂວງຜົ້ງສາລີ ມາແຕ່ດົນນານເລີ້ມແຕ່ປີ 1994 ເປັນຕົ້ນມາການປູກຊາແມ່ນໄດ້ສົ່ງເສີມປູກຢູ່ໃນ 6 ເມືອງ ແລະ ໃນນັ້ນມີການປູກຫຼາຍກວ່າໝູ່ແມ່ນເມືອງຜົ້ງສາລີ, ແຮງງານຂອງຊາວສວນຜູ້ຜະລິດຊາ 95 ແມ່ນເພດຍິງ, ປູກແບບທໍາມະຊາດ ແລະ ນໍາໃຊ້ວິທີການເກັບກ່ຽວແບບດັ້ງເດີມ. ແຂວງຜົ້ງສາລີໄດ້ສຸມໃສ່ການປະຕິບັດມະຕິຂອງກອງປະຊຸມໃຫຍ່ແຕ່ລະຄັ້ງໂດຍສະເພາະແມ່ນ ທິດ

ທາງວຽກງານຈຸດສຸມສໍາລັບການພັດທະນາກະສິກໍາ ທີ່ນອນໃນຂົງເຂດວຽກງານເສດຖະກິດ ໃນການພັດທະນາກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ, ຮັບປະກັນຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ອື່ນໆ. ເຖິງແມ່ນວ່າຊາຜົ້ງສາລີຈະມີຊື່ສຽງໂດ່ງດັງ, ແຕ່ຊາວກະສິກອນຜູ້ຜະລິດໃນເມືອງຜົ້ງສາລີຍັງປະເຊີນກັບສິ່ງທ້າທາຍອັນໃຫຍ່ຫຼວງກ່ຽວກັບ ລາຄາຜົນຜະລິດ ທີ່ບໍ່ມີຄວາມສະດຽນລະພາບ. ບັນຫາລາຄາຊາທີ່ມີຄວາມຜັນຜວນໃນແຕ່ລະລະດູການໄດ້ກາຍເປັນອຸປະສັກຕໍ່ການວາງແຜນການຜະລິດ ແລະ ການດໍາລົງຊີວິດຂອງຊາວກະສິກອນ. ປັດໄຈທາງດ້ານກິນໄກຕະຫຼາດ ເຊັ່ນ: ການກໍານົດລາຄາໂດຍພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ຫຼື ບໍລິສັດຜູ້ຮັບຊື້ທີ່ມີອຳນາດ ເໜືອກວ່າຊາວກະສິກອນ, ມັກຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຜະລິດໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດທີ່ບໍ່ເປັນທໍາ (ພະແນກກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງຜົ້ງສາລີ, 2022). ນອກຈາກນີ້, ລະບົບການຕະຫຼາດທີ່ຍັງຂາດການລວມກຸ່ມທີ່ເຂັ້ມແຂງຂອງຊາວກະສິກອນ ເຮັດໃຫ້ອຳນາດການຕໍ່ຮອງລາຄາມີໜ້ອຍ, ສົ່ງຜົນໃຫ້ລາຄາຊາທີ່ຊາວກະສິກອນໄດ້ຮັບໃນແຕ່ລະປີມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ເຊິ່ງບາງຄັ້ງກໍ່ບໍ່ກຸ້ມກັບຕົ້ນທຶນການຜະລິດ ແລະ ແຮງງານທີ່ລົງໄປ.

ປັດໄຈດ້ານຄຸນນະພາບ ແລະ ເຕັກນິກການຜະລິດກໍ່ມີສ່ວນສໍາຄັນຢ່າງຍິ່ງຕໍ່ການກໍານົດລາຄາຊາ Ricardo (2017) ແລະ Ricardo (2004) ໄດ້ສະເໜີທິດສະດີອຸປະທານສິນຄ້າກະສິກໍາແບບນິໂອຄລາສຊິກວ່າຊາວກະສິກອນຕັດສິນໃຈຜະລິດເພື່ອຫຼຸດຕົ້ນທຶນສູງສຸດ ຫຼື ໄດ້ກໍາໄລສູງສຸດ ພາຍໃຕ້ລາຄາສິນຄ້າ, ລາຄາປັດໄຈການຜະລິດ ແລະ ເຕັກນິກໃນໂລຍີ. ເມື່ອລາຄາສູງຂຶ້ນ ອຸປະທານມັກເພີ່ມຂຶ້ນ (ແຕ່ມີຂໍ້ຈຳກັດດ້ານ

ລະດູການ ແລະ ເວລາເພາະປຸກ). ຊາວກະສິກອນສ່ວນໃຫຍ່ໃນເມືອງຜົ້ງສາລີຍັງສືບທອດວິທີການເກັບກ່ຽວ ແລະ ການປຸງແຕ່ງແບບດັ້ງເດີມ, ເຊິ່ງເຖິງວ່າຈະມີຄວາມເປັນເອກະລັກ ແຕ່ບາງຄັ້ງກໍ່ຍັງຂາດມາດຕະຖານດ້ານສຸຂະອະນາໄມ ແລະ ຄວາມສະໝໍ່າສະເໝີຂອງຄຸນນະພາບຕາມທີ່ຕະຫຼາດສາກົນຕ້ອງການ. ການສຶກສາຂອງ Kotler and Armstrong (2018) ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຄຸນລັກສະນະຂອງຜະລິດຕະພັນ (Product Attributes) ເຊັ່ນ: ລົດຊາດ, ກິ່ນ, ແລະ ຮູບລັກສະນະພາຍນອກ ມີຜົນໂດຍກົງຕໍ່ການຕັດສິນໃຈໃຫ້ລາຄາຂອງຜູ້ຊື້. ສະນັ້ນ, ຖ້າຊາວກະສິກອນຂາດຄວາມຮູ້ດ້ານເຕັກນິກການປຸງແຕ່ງທີ່ທັນສະໄໝ ຫຼື ຂາດການນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີເຂົ້າໃນການຍົກລະດັບຄຸນນະພາບ, ລາຄາຊາຂອງພວກເຂົາກໍ່ຈະຖືກກົດດັນໃຫ້ຕໍ່າລົງເມື່ອທຽບກັບຜະລິດຕະພັນຊາຈາກເຂດອື່ນໆ ຫຼື ຈາກຕ່າງປະເທດທີ່ມີການພັດທະນາດີກວ່າ. ນອກຈາກປັດໄຈພາຍໃນແລ້ວປັດໄຈດ້ານສະພາບແວດລ້ອມພາຍນອກ ແລະ ໂຄງລ່າງພື້ນຖານກໍ່ເປັນຕົວປ່ຽນທີ່ສຳຄັນ, ພູມສັນຖານຂອງເມືອງຜົ້ງສາລີທີ່ເປັນເຂດພູດອຍສູງ ແລະ ເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມທີ່ຍັງມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນບາງລະດູການ ເຮັດໃຫ້ຕົ້ນທຶນການຂົນສົ່ງສູງຂຶ້ນ. ເມື່ອຕົ້ນທຶນການຂົນສົ່ງສູງ, ຜູ້ຮັບຊື້ ຫຼື ຜູ້ຄ້າຄົນກາງມັກຈະຫຼຸດລາຄາຊື້ຢູ່ໜ້າສວນເພື່ອຊືດເຊີຍຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຂົນສົ່ງ (Smith, 2019). ນອກຈາກນີ້, ຂໍ້ມູນຂ່າວສານດ້ານການຕະຫຼາດກໍ່ເປັນອີກປັດໄຈໜຶ່ງທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບຊາວກະສິກອນໃນເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກມັກຈະຂາດການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນລາຄາໃນຕະຫຼາດກາງ ຫຼື ລາຄາສິ່ງອອກທີ່ແທ້ຈິງ, ເຮັດໃຫ້ພວກເຂົາຕ້ອງຍອມຮັບລາຄາຕາມທີ່ຜູ້ຊື້ສະເໜີມາໂດຍບໍ່ມີທາງເລືອກ ຜົນການວິໄຈຂອງ Nguyen et al. (2026) ໃນແຂວງ Thai Nguyen ປະເທດຫວຽດນາມ ເຊິ່ງເປັນເຂດພູສູງທາງພາກເໜືອ, ການວິໄຈຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ກຳໄລມີຄວາມສຳພັນກັບຄົວເຮືອນທີ່ມີການສຶກສາສູງ ແລະ ມີການເຊື່ອມໂຍງດ້ານການຜະລິດ ຫຼື ຕະຫຼາດ, ແລະ ສະເໜີຍຸດທະສາດທີ່ເນັ້ນຄຸນນະພາບ, ການສົ່ງເສີມການຮັບຮອງມາດຕະຖານ GAP, ການລົງທຶນຊົນລະປະທານ ແລະ ການສະໜອງຂໍ້ມູນຕະຫຼາດທີ່ທັນສະໄໝ. ການສຶກສາຊາອິນຊີໃນເຂດດຽວກັນ ພົບວ່າ ຖ້າບໍ່ມີສ່ວນຕ່າງລາຄາພິເສດ (price premium) ໂອກາດທີ່ຊາວກະສິກອນຊາອິນຊີຈະຂາດທຶນຢູ່ປະມານ 22.5%. ສ່ວນໃນຫວຽດນາມພາກກາງ, ງານວິໄຈ ໃໝ່ຊື່ວ່າ ຜູ້ເກັບຊື້ (collectors) ມີອຳນາດເດັ່ນໃນຫ່ວງໄສ້ມູນຄ່າຂອງຊາດິບ ແລະ ຊາວກະສິກອນລາຍຢ່ອຍ ມີອຳນາດຕໍ່ລອງໜ້ອຍ. ການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບພູມອາກາດ (Climate Change) ກໍ່ເລີ່ມສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບຂອງໃບຊາໃນເມືອງຜົ້ງສາລີ. ຄວາມບໍ່ແນ່ນອນຂອງຝົນ ແລະ ອຸນຫະພູມທີ່ປ່ຽນແປງໄປ ມີຜົນຕໍ່ຮອບວຽນການແຕກໜ່ວຍຂອງໃບຊາ, ເຊິ່ງສົ່ງຜົນຕໍ່ປະລິມານການສະໜອງ (Supply) ໃນຕະຫຼາດ. ເມື່ອຜົນຜະລິດມີໜ້ອຍໃນບາງລະດູ, ລາຄາອາດຈະສູງຂຶ້ນ ແຕ່ຊາວກະສິກອນພັດພໍ່ມີຜົນຜະລິດຂາຍ; ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ເມື່ອຜົນຜະລິດອອກມາພ້ອມກັນຫຼາຍເກີນໄປ, ລາຄາກໍ່ຈະຕົກຕໍ່າລົງຢ່າງຮຸນແຮງ. ກົນໄກການປັບຕົວຂອງຊາວກະສິກອນຕໍ່ກັບການປ່ຽນແປງເຫຼົ່ານີ້ຍັງມີຈຳກັດ, ເຮັດໃຫ້ພວກເຂົາຕົກຢູ່ໃນພາວະທີ່ມີຄວາມສ່ຽງທາງດ້ານເສດຖະກິດສູງ ງານວິໄຈຂອງ Ahmed et al., (2014), ໄດ້ສຶກສາຜົນຂອງເຫດການສະພາບອາກາດຮຸນແຮງໃນເຂດຢູນານ ສປປ ຈີນ (ເຂດພູສູງ ຄ້າຍຄືກັບຜົ້ງສາລີ) ຜົນພົບວ່າ ໃບຊາທີ່ປູກໃນລະດູມໍລະສຸມມີການເຕີບໂຕຫຼາຍກວ່າ ແຕ່ສານສຳຄັນທີ່ກຳນົດຄຸນນະພາບຕໍ່າລົງເຖິງ 50% ແລະ ຄຸນນະພາບທີ່ຫຼຸດລົງນີ້ສຳພັນກັບລາຄາ ແລະ ລາຍໄດ້ຈາກການຂາຍຊາທີ່ຫຼຸດລົງ. ໃນທາງປະຕິບັດ, ຊາລະດູມໍ

ລະສຸມໄດ້ລາຄາພຽງເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຊາລະດູໃບໄມ້ປົ່ງ ຜົນນີ້ສະແດງວ່າສະພາບອາກາດສົ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາຜ່ານສອງທາງ ຄື ຜ່ານປະລິມານ ແລະ ຜ່ານຄຸນນະພາບ. ຜ່ານການທົບທວນທິດສະດີ ແລະ ງານວິໄຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂ້າງເທິງ ໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ຜູ້ສຶກສາໄດ້ອີງໃສ່ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບການກຳນົດລາຄາສິນຄ້າກະສິກຳ ແລະ ບົດຄົ້ນຄວ້າທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຜູ້ສຶກສາສາມາດສ້າງຂອບແນວຄິດໃນການວິໄຈໄດ້ດັ່ງນີ້:

ຈາກບັນຫາ ແລະ ສະພາບການທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ, ເຫັນວ່າການສຶກສາຢ່າງລະອຽດກ່ຽວກັບປັດໄຈທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາຊາຂອງຊາວກະສິກອນ ເມືອງຜົ້ງສາລີ ແຂວງຜົ້ງສາລີ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຢ່າງຍິ່ງ. ຜົນການສຶກສາຈະຊ່ວຍໃຫ້ເຫັນເຖິງຮູບແບບຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງປັດໄຈດ້ານການຜະລິດ, ປັດໄຈດ້ານການຕະຫຼາດ, ປັດໄຈດ້ານຄຸນນະພາບ ແລະ ປັດໄຈດ້ານນະໂຍບາຍຂອງລັດ ທີ່ມີຄວາມສຳພັນໃນຕໍ່ການກຳນົດລາຄາຊາ. ຂໍ້ມູນເຫຼົ່ານີ້ຈະເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຂະແໜງການກະສິກຳ ໃນການວາງແຜນກຳນົດນະໂຍບາຍສົ່ງເສີມການຜະລິດ, ການສ້າງມາດຕະຖານຊາ ແລະ ການຫຼ່ຽມການຕະຫຼາດໃໝ່ໆ ເພື່ອປົກປ້ອງຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ຍົກລະດັບລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນຢ່າງຍືນຍົງ. ດັ່ງນັ້ນ, ຜູ້ສຶກສາຈຶ່ງມີຄວາມສົນໃຈທີ່ຈະສຶກສາຄົ້ນຄວ້າໃນຫົວຂໍ້ດັ່ງກ່າວ ເພື່ອຊອກຫາຄຳຕອບ ແລະ ຂໍ້ສະ ເໜີແນະທີ່ເປັນວິທະຍາສາດ ໃນການແກ້ໄຂບັນຫາດ້ານລາຄາຊາ, ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຊາຜົ້ງສາລີ ບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນສັນຍາລັກຂອງທ້ອງຖິ່ນ, ແຕ່ເປັນຜົດເສດຖະກິດທີ່ສ້າງຄວາມຮັ່ງມີ ແລະ ຄວາມຜາສຸກໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນເມືອງຜົ້ງສາລີຢ່າງແທ້ຈິງ.

2. ອຸປະກອນ ແລະ ວິທີການ

2.1 ປະຊາກອນ ແລະ ກຸ່ມຕົວຢ່າງ

ປະຊາກອນທີ່ໃຊ້ໃນການຄົ້ນຄວ້າຄັ້ງນີ້ແມ່ນຊາວກະສິກອນປູກຊາໃນເມືອງຜົ້ງສາລີ ແຂວງຜົ້ງສາລີ ໂດຍເລືອກບ້ານທີ່ມີພື້ນທີ່ປູກຊາຫຼາຍທີ່ສຸດ ຄື: ບ້ານຈີ້ໄຈ້ 97 ຄອບຄົວ, ບ້ານກໍ່ແມນ 92 ຄອບຄົວ, ບ້ານຜົ້ງແຊ້ກ 53 ຄອບຄົວ, ບ້ານໜອງກິນນາລີ 104 ຄອບຄົວ ແລະ ບ້ານມົ້ງເຈົ້າ 139 ຄອບຄົວ ລວມທັງໝົດ 485 ຄອບຄົວ.

ຂະໜາດກຸ່ມຕົວຢ່າງຄິດໄລ່ດ້ວຍສູດຂອງ Taro Yamane (1967) ສຳລັບປະຊາກອນທີ່ຮູ້ຈຳນວນແນ່ນອນ ໂດຍກຳນົດລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 95% (ຄວາມຄາດເຄື່ອນ $e = 0.05$):

$$n = N / (1 + N \cdot e^2) = 485 / (1 + 485 \times 0.05^2) = 220 \text{ ຄອບຄົວ}$$

ຈາກນັ້ນ ໄດ້ແບ່ງກຸ່ມຕົວຢ່າງຕາມສັດສ່ວນຂອງແຕ່ລະບ້ານ (Proportional Stratified Sampling) ໂດຍໃຊ້ແຕ່ລະບ້ານເປັນຊັ້ນ

ພູມ (stratum) ດັ່ງນີ້: ບ້ານຈີໄຈ 44 ຄອບຄົວ, ບ້ານກໍແມນ 42 ຄອບຄົວ, ບ້ານຜຶງແຊກ 24 ຄອບຄົວ, ບ້ານໜອງກິນນາລີ 47 ຄອບຄົວ ແລະ ບ້ານມົງເຈົ້າ 63 ຄອບຄົວ. ໃນຂັ້ນຕອນສຸດທ້າຍ ຜູ້ຄົນຄວ້າເລືອກຄອບຄົວໃນແຕ່ລະບ້ານດ້ວຍວິທີ ການສຸ່ມແບບງ່າຍ (Simple Random Sampling) ໂດຍນຳບັນຊີລາຍຊື່ຄອບຄົວປູກຊາຂອງແຕ່ລະບ້ານຈາກນາຍບ້ານ ມາກຳນົດເລກລຳດັບ ຈົນຄົບຕາມຈຳນວນທີ່ກຳນົດຂອງແຕ່ລະບ້ານ.

2.2 ເຄື່ອງມືທີ່ໃຊ້ໃນສຶກສາ

ການສຶກສານີ້ໄດ້ນຳໃຊ້ວິທີການສຶກສາແບບປະລິມານ ໂດຍນຳໃຊ້ແບບສອບຖາມທີ່ມີລັກສະນະປາຍປິດ ແລະ ປາຍເປີດ ເຊິ່ງແບ່ງອອກເປັນ 3 ສ່ວນຄື: (1) ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປຂອງຜູ້ຕອບແບບສອບຖາມ, (2) ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບລະດັບຄວາມສຳຄັນຂອງບັນດາປັດໄຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕໍ່ລາຄາຊາ ແລະ (3) ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບລາຄາ ແລະ ປັດໄຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕໍ່ລາຄາຊາຂອງຜູ້ຕອບແບບສອບຖາມ ໂດຍກຳນົດຄ່າຂອງບັນດາປັດໄຈເປັນມາດຕາສ່ວນປະມານຄ່າ 5 ລະດັບ (Likert scale).

ໃນການສ້າງແບບສອບຖາມ ຜູ້ສຶກສາໄດ້ອີງໃສ່ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບການກຳນົດລາຄາສິນຄ້າກະສິກຳ, ທິດສະດີອຸປະທານຂອງ Marshall (1890), ທິດສະດີອຸປະທານສິນຄ້າກະສິກຳຕາມແນວຄິດຂອງນິໂອຄລາສສິກ, ທິດສະດີຕົ້ນທຶນການຜະລິດຂອງ Ricardo (1817) ແລະ ບົດຄົ້ນຄວ້າທີ່ສຶກສາໃນຫົວຂໍ້ ຫຼື ປະເດັນທີ່ຄ້າຍຄືກັນ ມາເປັນແບບຢ່າງອ້າງອີງ.

ພາຍຫຼັງສ້າງແບບສອບຖາມສຳເລັດ ໄດ້ນຳແບບສອບຖາມໄປໃຫ້ຜູ້ຊ່ຽວຊານຈຳນວນ 3 ທ່ານກວດສອບ ເພື່ອຫາຄຳຕັດສະນີຄວາມສອດຄ່ອງລະຫວ່າງເນື້ອໃນຄຳຖາມກັບຈຸດປະສົງ (Index of Item-Objective Congruence ຫຼື IOC) ຜົນປາກົດວ່າທຸກຄຳຖາມໃນແບບສອບຖາມມີຄ່າ IOC ຢູ່ລະຫວ່າງ 0.66 ຫາ 1.00 ເຊິ່ງສູງກວ່າເກນທີ່ກຳນົດໄວ້ຄື 0.50. ນອກຈາກນີ້, ໄດ້ທົດສອບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຂອງແບບສອບຖາມດ້ວຍຄຳສຳປະສິດ Cronbach's Alpha ໄດ້ເທົ່າກັບ 0.867 ຫຼື 86.7% ເຊິ່ງສູງກວ່າເກນມາດຕະຖານທີ່ກຳນົດໄວ້ຄື 80% ສະແດງວ່າເນື້ອໃນແບບສອບຖາມສອດຄ່ອງກັບຈຸດປະສົງໃນການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ສາມາດນຳໄປໃຊ້ເປັນເຄື່ອງມືໃນການເກັບກຳຂໍ້ມູນໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປໄດ້.

2.3 ວິທີການເກັບກຳຂໍ້ມູນ

ໃນການເກັບກຳ ແລະ ລວບລວມຂໍ້ມູນ ໄດ້ມີການລົງເກັບກຳຂໍ້ມູນຕົວຈິງຈາກຊາວກະສິກອນປູກຊາ ໃນ 5 ບ້ານເປົ້າໝາຍໃນເມືອງຜຶງສາລີ ແຂວງຜຶງສາລີ ດ້ວຍການນຳແບບສອບຖາມລົງແຈກຢາຍໃຫ້ຜູ້ເປັນຫົວໜ້າຄົວເຮືອນ ຫຼື ສະມາຊິກໃນຄອບຄົວທີ່ມີຄວາມຮູ້ ແລະ ຂໍ້ມູນດ້ານການປູກຊາທີ່ເປັນກຸ່ມຕົວຢ່າງເປົ້າໝາຍ; ພ້ອມທັງໄດ້ອະທິບາຍລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບແຕ່ລະຄຳຖາມໃນແບບສອບຖາມເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຕອບແບບສອບຖາມມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນໄດ້ຖືກຕ້ອງຕາມຈຸດປະສົງທີ່ຕ້ອງການ ແລະ ເກັບແບບສອບຖາມຄືນພ້ອມພາຍຫຼັງສຳເລັດ.

2.4 ການວິເຄາະຂໍ້ມູນ

ຈຸດປະສົງທີ 1: ສຶກສາລະດັບຄວາມສຳຄັນຂອງປັດໄຈທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາຊາຂອງຊາວກະສິກອນເມືອງຜຶງສາລີ ໂດຍນຳໃຊ້ຄ່າສະເລ່ຍ (Mean) ແລະ ການຈັດລຳດັບ (Ranking) ເພື່ອຈຳແນກວ່າປັດໄຈໃດສຳຄັນທີ່ສຸດ ແລະ ຄ່າຜິດດ່ຽງມາດຕະຖານ (S.D.) ເພື່ອວັດຄວາມສອດຄ່ອງຂອງການຕອບ.

ຈຸດປະສົງທີ 2: ສຶກສາປັດໄຈທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາຊາຂອງຊາວກະສິກອນເມືອງຜຶງສາລີ ພາຍຫຼັງເກັບຂໍ້ມູນຈາກກຸ່ມຄອບຄົວເປົ້າໝາຍໂດຍຜ່ານການແຈກຢາຍແບບສອບຖາມ ແລະ ສຳພາດໂຕຈິງແລ້ວ ຜູ້ສຶກສາໄດ້ກວດຄືນຂໍ້ມູນເພື່ອປ້ອງກັນຄວາມຜິດພາດ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນມີຄວາມຄົບຖ້ວນ. ຈາກນັ້ນໄດ້ໃຊ້ສະຖິຕິອະນຸມານ (Inferential Statistics) ເພື່ອທົດສອບຄວາມສຳພັນ ຫຼື ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງຕົວປ່ຽນ ແລະ ສະຫຼຸບຜົນໄປຍັງກຸ່ມປະຊາກອນ ໂດຍວິເຄາະສົມຜົນການຖົດຖອຍພະຫຸຄຸນ ດ້ວຍວິທີກຳລັງສອງນ້ອຍສຸດ (Ordinary Least Squares: OLS) ຜ່ານໂປຣແກຣມສຳເລັດຮູບທາງສະຖິຕິ SPSS Version 27 ເພື່ອຄົ້ນຫາວ່າຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະໃດມີຜົນຕໍ່ຕົວປ່ຽນຕາມ ແລະ ທົດສອບວ່າຄວາມສຳພັນນັ້ນມີນິຍະສຳຄັນທາງສະຖິຕິຫຼື ບໍ່.

3. ຜົນໄດ້ຮັບ

3.1 ລະດັບຄວາມສຳຄັນຂອງປັດໄຈທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາຊາຂອງຊາວກະສິກອນເມືອງຜຶງສາລີ;

ຜ່ານການສຶກສາ ລະດັບຄວາມສຳຄັນຂອງປັດໄຈທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາຊາຂອງຊາວກະສິກອນເມືອງຜຶງສາລີເຫັນວ່າປັດໄຈຕົ້ນທຶນການຜະລິດທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາຊາຂອງຊາວກະສິກອນເມືອງຜຶງສາລີ ພົບວ່າມີຄ່າສະເລ່ຍລວມເທົ່າກັບ 2.76 ເຊິ່ງຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ. ໃນນັ້ນ, ປັດໄຈທີ່ເຫັນວ່າມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍທີ່ສຸດຄື ຄ່າຫຸ້ມຫໍ່-ຊຸດຊາ ທີ່ມີຄ່າສະເລ່ຍສູງສຸດ ຢູ່ທີ່ 3.15 ຊຶ່ງສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນວ່າ ຮູບແບບການບັນຈຸຫີບຫໍ່ ຫຼື ການເຮັດໃຫ້ຜະລິດຕະພັນເບິ່ງໜ້າສົນໃຈ ມີບົດບາດສຳຄັນຕໍ່ການກຳນົດລາຄາຂາຍ ຫຼາຍກວ່າຕົ້ນທຶນອື່ນໆ ເຊັ່ນ ຄ່າຈ້າງແຮງງານເກັບໃບຊາ ແລະ ຄ່າປຸຍ-ຢາ ທີ່ຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ (2.90 ແລະ 2.78 ຕາມລຳດັບ) ໃນຂະນະທີ່ຄ່າຊົນລະປະທານ-ນ້ຳໃຊ້ ແລະ ຄ່າຂົນສົ່ງຖືກຈັດຢູ່ໃນລະດັບສຳຄັນໜ້ອຍ (2.48 ແລະ 2.50) ຍ້ອນວ່າຊາວກະສິກອນສ່ວນຫຼາຍອາໄສນ້ຳຝົນຕາມທຳມະຊາດ ແລະ ໄລຍະທາງຂົນສົ່ງພາຍໃນເມືອງບໍ່ໄກເກີນໄປ.

ປັດໄຈດ້ານປະລິມານຜົນຜະລິດ ພົບວ່າຈຸດເດັ່ນທີ່ສຸດຄື ໃນລະດູທີ່ຊາອອກຫຼາຍ ລາຄາຈະຕ່ຳລົງ ໂດຍມີຄ່າສະເລ່ຍສູງສຸດ ຢູ່ທີ່ 3.55 ຊຶ່ງເປັນເລື່ອງທີ່ສອດຄ່ອງກັບກົດອຸປະສົງ-ອຸປະທານ ຄື ເມື່ອສິນຄ້າມີຫຼາຍ ລາຄາຢ່ອມຫຼຸດລົງ ຮອງລົງມາແມ່ນການກຳນົດເວລາຂາຍ 3.35 ທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຊາວກະສິກອນທີ່ຮູ້ຈັກເລືອກຈັງຫວະຂາຍໃນຊ່ວງທີ່ເໝາະສົມຈະໄດ້ລາຄາດີກວ່າ. ສ່ວນປັດໄຈອື່ນເຊັ່ນ ການລວມຜົນຜະລິດກັບຊາວກະສິກອນອື່ນ, ການຜະລິດຫຼາຍຊ່ວຍໃຫ້ຕໍ່ລອງໄດ້ດີ ແລະ ການໄດ້ລາຄາດີໃນລະດູແລ້ງ ລ້ວນຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ປັດໄຈເລື່ອງປະລິມານມີຜົນຕໍ່ລາຄາ ແຕ່ບໍ່ແຮງເທົ່າກັບຈັງຫວະລະດູການ.

ປັດໄຈດ້ານຄຸນນະພາບຊາ ເຫັນວ່າມີຄ່າສະເລ່ຍລວມສູງທີ່ສຸດ ຢູ່ທີ່ 3.72 ຊຶ່ງສະທ້ອນວ່າ ຄຸນນະພາບຊາເປັນປັດໄຈຫຼັກທີ່ຊາວກະສິກອນເຫັນວ່າສຳຄັນຫຼາຍທີ່ສຸດຕໍ່ລາຄາຂາຍ. ຈຸດເດັ່ນທີ່ໂດດເດັ່ນສຸດຄື ຊາຕົ້ນໃຫຍ່ (ບຸຮານ) ໄດ້ລາຄາສູງກວ່າຊາທີ່ປູກໃໝ່ 3.98 ຕາມດ້ວຍ ໃບຊາສາວ (ຍອດ 1-2 ໃບ) ໄດ້ລາຄາສູງກວ່າໃບໃຫຍ່ 3.93 ຊຶ່ງສະທ້ອນເຖິງຄຸນຄ່າຜິເສດຂອງຊາຕົ້ນເກົ່າແກ່ ແລະ ວິທີການເກັບເລືອກໃບອ່ອນ ອັນເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງເມືອງຜຶງສາລີ. ນອກຈາກນັ້ນ ຂັ້ນຕອນການປຸງແຕ່ງດ້ວຍມື, ການໄດ້ຮັບໃບຍັງຍືນອິນຊີ, ການລ້ຽງແບບອິນຊີ ແລະ ການຫຸ້ມຫໍ່ ລ້ວນຢູ່ໃນລະດັບສຳຄັນຫຼາຍ ຊຶ່ງສະແດງ

ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຄຸນນະພາບບໍ່ໄດ້ຂຶ້ນກັບຕົວຊາຍາງດຽວ ແຕ່ຍັງລວມເຖິງ ຂະບວນການຜະລິດ ແລະ ການຮັບຮອງມາດຕະຖານນໍ້າອີກ.

ປັດໄຈດ້ານດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມຄ່າສະເລ່ຍລວມ ຄື 3.55 ຢູ່ໃນລະດັບສໍາຄັນຫຼາຍ. ຈຸດເດັ່ນທີ່ສຸດຄື ນໍ້າ/ອຸນຫະພູມທີ່ເໝາະສົມ ເຮັດໃຫ້ລາຄາຊາຕີ 3.75 ຮອງລົງມາແມ່ນ ການຢູ່ໃນພື້ນທີ່ສູງ ເຮັດໃຫ້ຊາມີຄຸນນະພາບ ແລະ ລາຄາສູງ 3.68 ຊຶ່ງສອດຄ່ອງກັບສະພາບ ພູມສັນຖານຂອງເມືອງຜົ້ງສາລີທີ່ເປັນເຂດພູສູງ ອັນເໝາະສົມກັບການ ປູກຊາ. ສ່ວນໄຟຟ້າບັດເຊັນ ດິນເຈື່ອນ ຫຼື ໄຟໄໝ້ປ່າ ຢູ່ໃນລະດັບປານ ກາງ 3.20 ອາດເປັນຍ້ອນວ່າເຫດການດັ່ງກ່າວເກີດຂຶ້ນບໍ່ເລື້ອຍປານໃດ ເມື່ອທຽບກັບປັດໄຈດ້ານດິນຟ້າອາກາດປົກກະຕິ.

ປັດໄຈຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດຄ່າສະເລ່ຍລວມ 3.61 ຢູ່ ໃນລະດັບສໍາຄັນຫຼາຍ ໂດຍຈຸດເດັ່ນທີ່ສຸດຄື ເມື່ອຄວາມຕ້ອງການຊາໃນ ຈີນ/ຫວຽດນາມສູງ ລາຄາຂອງຊາວກະສິກອນຈະຕີຂຶ້ນ 3.83 ສະທ້ອນ ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຕະຫຼາດສິ່ງອອກຕ່າງປະເທດ ໂດຍສະເພາະສອງປະເທດ ເຟືອນບ້ານ ມີຄວາມສໍາພັນໃນສູງຕໍ່ລາຄາຊາທ້ອງຖິ່ນ. ນອກຈາກນັ້ນ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງນັກທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ຄວາມສາມາດຕໍ່ລອງລາຄາໃນ ຊ່ວງທີ່ຄວາມຕ້ອງການສູງ ກໍ່ຢູ່ໃນລະດັບສໍາຄັນຫຼາຍເຊັ່ນກັນ (3.65 ທັງສອງລາຍການ) ໃນຂະນະທີ່ລາຄາຊາໃນຕ່າງປະເທດທີ່ສິ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາ ຂາຍໃຫ້ຕົວກາງ ຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ 3.30 ອາດເນື່ອງມາຈາກຊາວ ກະສິກອນສ່ວນໃຫຍ່ບໍ່ໄດ້ຂາຍກົງກັບຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ ແຕ່ຂາຍ ຜ່ານຕົວກາງ.

ປັດໄຈດ້ານນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານມີຄ່າສະເລ່ຍລວມ 3.52 ຢູ່ໃນລະດັບ ສໍາຄັນຫຼາຍ ໂດຍລວມ. ຈຸດເດັ່ນທີ່ສຸດຄື ການສົ່ງເສີມ ຫຼື ຮ່ວມມືກັບຕ່າງປະເທດ ມີຜົນດີຕໍ່ລາຄາ 3.83 ຊຶ່ງສະທ້ອນວ່າ ນະໂຍບາຍການເປີດການຄ້າ ແລະ ການສ້າງຄວາມສໍາພັນທາງດ້ານການ ຄ້າກັບຕ່າງປະເທດ ມີບົດບາດສໍາຄັນທີ່ສຸດໃນບັນດານະໂຍບາຍ. ຮອງ ລົງມາແມ່ນ ນະໂຍບາຍລັດດ້ານການຜູກຂາດຂອງຕົວກາງ 3.53 ແລະ ການຍິ່ງຍືນຊາໂດຍລັດ (GI, ອິນຊີ) 3.50 ຊຶ່ງລ້ວນຊ່ວຍໃຫ້ຊາວ ກະສິກອນໄດ້ລາຄາທີ່ເປັນທໍາຫຼາຍຂຶ້ນ ໃນຂະນະທີ່ຜາສີ/ອາກອນຂອງ ລັດ ຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ 3.25 ອາດເປັນຍ້ອນຜົນກະທົບທາງອ້ອມທີ່ ບໍ່ໄດ້ຮູ້ສຶກໂດຍກົງເທົ່າກັບປັດໄຈອື່ນ.

ປັດໄຈດ້ານໂຄງສ້າງຕະຫຼາດ ຄ່າສະເລ່ຍລວມຂອງໂຄງສ້າງ ຕະຫຼາດຄື 3.38 ຊຶ່ງເປັນຄ່າຕໍ່າສຸດໃນບັນດາຫົວຂໍ້ທັງໝົດ ແຕ່ກໍ່ຍັງຢູ່ ໃນລະດັບສໍາຄັນປານກາງເຖິງຫຼາຍ. ຈຸດເດັ່ນທີ່ສຸດຄື ການບໍ່ມີຂໍ້ມູນ ລາຄາຕະຫຼາດ ເຮັດໃຫ້ຂາຍໄດ້ລາຄາຕໍ່າ 3.48 ຄຽງຄູ່ກັບ ຈໍານວນພໍ້ຄ້າ ຄົນກາງທີ່ຫຼາຍເຮັດໃຫ້ໄດ້ລາຄາຕໍ່າ 3.43 ຊຶ່ງສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນບັນຫາ ເລື່ອງຄວາມບໍ່ສົມມາດຂອງຂໍ້ມູນ ແລະ ອໍານາດຕໍ່ລອງລະຫວ່າງຜູ້ ຜະລິດກັບຕົວກາງ. ໃນຂະນະທີ່ການລວມກຸ່ມສະຫະກອນ ແລະ ການທີ່ ຕົວກາງຄວບຄຸມລາຄາໂດຍທ່ານບໍ່ສາມາດຕໍ່ລອງ ຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ (3.20 ແລະ 3.33) ຊຶ່ງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຊາວກະສິກອນຍັງມີຄວາມສາມາດຕໍ່ ລອງໃນລະດັບໜຶ່ງ ແຕ່ຍັງຂາດການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນຕະຫຼາດຢ່າງເປັນ ລະບົບ.

3.2 ປັດໄຈທີ່ສິ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາຊາຂອງຊາວກະສິກອນເມືອງຜົ້ງສາລີ

ຈາກຜົນການວິເຄາະການຖິດຖອຍ ເພື່ອຊອກຫາປັດໄຈທີ່ສິ່ງ ຜົນຕໍ່ລາຄາຊາຂອງຊາວກະສິກອນເມືອງຜົ້ງສາລີ ສາມາດອະທິບາຍໄດ້ ດັ່ງນີ້:

ຈາກຜົນການວິເຄາະຟົບວ່າ: Variables Entered/Removed ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະທັງ 7 ຕົວ ໄດ້ແກ່ ຕົ້ນທຶນການ

ຜະລິດ (X_1), ປະລິມານຜົນຜະລິດ (X_2), ຄຸນນະພາບຊາ (X_3), ດິນຟ້າ ອາກາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (X_4), ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ (X_5), ນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ (X_6), ໂຄງສ້າງຕະຫຼາດ (X_7) ຖືກ ນໍາເຂົ້າສູ່ແບບຈໍາລອງທັງໝົດໂດຍໃຊ້ວິທີ Enter ເພື່ອວິເຄາະຜົນຕໍ່ຕົວ ປ່ຽນຕາມຄື ລາຄາຊາທີ່ຊາວກະສິກອນໄດ້ຮັບ (Pirces).

ໃນການສະຫຼຸບ Model Summary ຟົບວ່າຄ່າ R ເທົ່າກັບ 0.810 ຊຶ່ງສະແດງເຖິງຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະທັງໝົດ ກັບລາຄາຊາຢູ່ໃນລະດັບສູງ ແລະ ຄ່າ R Square ເທົ່າກັບ 0.657 ໝາຍຄວາມວ່າຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະທັງ 7 ຕົວສາມາດອະທິບາຍການ ປ່ຽນແປງຂອງລາຄາຊາໄດ້ເຖິງ 65.7% ໃນຂະນະທີ່ Adjusted R Square ເທົ່າກັບ 0.581 (58.1%) ຊຶ່ງເປັນຄ່າທີ່ໄດ້ປັບແກ່ຕາມ ຈໍານວນຕົວປ່ຽນ ແລະ ຂະໜາດຕົວຢ່າງແລ້ວ ຖືວ່າເປັນລະດັບການ ອະທິບາຍທີ່ດີພໍສົມຄວນສໍາລັບການວິໄຈທາງດ້ານສັງຄົມ-ເສດຖະກິດ. ນອກຈາກນີ້ ຄ່າ Durbin-Watson ເທົ່າກັບ 2.470 ຊຶ່ງໃກ້ຄຽງກັບຄ່າ 2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າຂໍ້ມູນບໍ່ມີບັນຫາ Autocorrelation ລະຫວ່າງຄ່າ ຄາດເຄື່ອນ (residuals) ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ແບບຈໍາລອງນີ້ມີຄວາມໜ້າເຊື່ອຖື ທາງສະຖິຕິ.

ຜົນການວິເຄາະຟົບວ່າໃນຕາຕະລາງ ANOVA ຟົບວ່າຄ່າ F ເທົ່າກັບ 8.739 ແລະ ຄ່າ Sig. ເທົ່າກັບ 0.000 (ໜ້ອຍກວ່າ 0.05) ຊຶ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າແບບຈໍາລອງການຖິດຖອຍນີ້ມີຄວາມເໝາະສົມ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິໃນພາບລວມ ໝາຍຄວາມວ່າຢ່າງໜ້ອຍ ໜຶ່ງໃນຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະທັງ 7 ຕົວນີ້ ມີຜົນຕໍ່ລາຄາຊາຢ່າງແທ້ຈິງ ບໍ່ ແມ່ນເກີດຂຶ້ນໂດຍບັງເອີນ ຈຶ່ງເປັນການຢືນຢັນວ່າຫົວຂໍ້ ປັດໄຈທີ່ສິ່ງ ຜົນຕໍ່ລາຄາຊາ ນີ້ມີຜົນຖານທາງສະຖິຕິຮອງຮັບຢ່າງໜັກແໜ້ນ.

ສ່ວນການວິເຄາະຄ່າ Coefficients ເຊິ່ງເປັນສ່ວນສໍາຄັນທີ່ສຸດ ໃນການລະບຸວ່າແຕ່ລະປັດໄຈມີຄວາມສໍາພັນໃນຕໍ່ລາຄາຊາຫຼາຍ-ໜ້ອຍ ພຽງໃດ ຟົບວ່າມີ 3 ຕົວປ່ຽນທີ່ຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ (Sig. < 0.05) ຄື: (1) ດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (x_4) ມີຄ່າ Beta ສູງທີ່ສຸດເຖິງ 0.754 ແລະ Sig.=0.002 ຊຶ່ງເປັນປັດໄຈທີ່ມີຄວາມສໍາ ພັນໃນທາງບວກຫຼາຍທີ່ສຸດຕໍ່ລາຄາຊາ ອະທິບາຍໄດ້ວ່າສະພາບອາກາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ດີ (ເຊັ່ນ: ດິນ, ນໍ້າຝົນ, ອຸນຫະພູມທີ່ເໝາະສົມ) ຊ່ວຍໃຫ້ຄຸນນະພາບຊາໃບອ່ອນດີຂຶ້ນ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຂາຍໄດ້ລາຄາສູງຂຶ້ນ ນີ້ຈຶ່ງເປັນຈຸດເດັ່ນສະເພາະຂອງເມືອງຜົ້ງສາລີ ເນື່ອງຈາກມີພູມສັນຖານ ແລະ ດິນຟ້າອາກາດທີ່ເໝາະສົມກັບການປູກຊາຕົ້ນໃຫຍ່ບູຮານ; (2) ປະລິມານຜົນຜະລິດ (x_2) ມີຄ່າ Beta=0.467, Sig.=0.040 ມີຄວາມ ສໍາພັນໃນທາງບວກ ໝາຍຄວາມວ່າເມື່ອປະລິມານຜົນຜະລິດເພີ່ມຂຶ້ນ ລາຄາຊາທີ່ໄດ້ຮັບກໍ່ມີແນວໂນ້ມສູງຂຶ້ນ ອາດເນື່ອງມາຈາກກະສິກອນທີ່ ຜະລິດໄດ້ຫຼາຍມີອໍານາດຕໍ່ລອງກັບຜູ້ຊື້ຫຼາຍກວ່າ ຫຼື ສາມາດຂາຍໄດ້ໃນ ລັກສະນະຂາຍສິ່ງທີ່ໄດ້ລາຄາດີກວ່າ; ແລະ (3) ຄວາມຕ້ອງການຂອງ ຕະຫຼາດ (x_5) ມີຄ່າ Beta=-0.410, Sig.=0.042 ແຕ່ມີທິດທາງເປັນ ລົບ ຊຶ່ງເປັນຈຸດໜ້າສົນໃຈ ອາດອະທິບາຍໄດ້ວ່າໃນສະພາບການ ປັດຈຸບັນ ເມື່ອຄວາມຕ້ອງການຕະຫຼາດສູງຂຶ້ນ ກົງກັນຂ້າມກັບລາຄາ ອາດຫຼຸດລົງ ຍ້ອນຜູ້ຊື້ (ໂຮງງານ/ຕົວກາງ) ເປັນຝ່າຍກໍານົດລາຄາເປັນ ສ່ວນໃຫຍ່ ໃນຂະນະທີ່ຊາວກະສິກອນຍັງຂາດອໍານາດຕໍ່ລອງ ຫຼືອາດ ເປັນຍ້ອນຄວາມຕ້ອງການທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນມາພ້ອມກັບອຸປະທານທີ່ເພີ່ມຫຼາຍ ກວ່າ ຈຶ່ງກົດດັນລາຄາໃຫ້ຕໍ່າລົງ.

ສ່ວນຕົວປ່ຽນອື່ນໆ ຄື ຕົ້ນທຶນການຜະລິດ (x_1 , Sig.=0.303), ຄຸນນະພາບຊາ (x_3 , Sig.=0.386), ນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ (x_6 ,

Sig.=0.259) ແລະ ໂຄງສ້າງຕະຫຼາດ (x_7 , Sig.=0.250) ບໍ່ຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ (Sig. > 0.05) ເຖິງແມ່ນວ່າປັດໄຈຄຸນນະພາບຊາ (X_3) ມີຄ່າສະເລ່ຍສູງສຸດ (Mean = 3.72) ສະແດງວ່າຊາວກະສິກອນໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນກັບຄຸນນະພາບຫຼາຍທີ່ສຸດ ແຕ່ຜົນການວິເຄາະ Regression ບໍ່ພົບຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ ($p = 0.386$). ຄວາມແຕກຕ່າງນີ້ອາດເກີດຈາກ ລາຄາຊາຖືກກໍານົດຈາກກົນໄກຕະຫຼາດຫຼາຍກວ່າຄຸນນະພາບສິນຄ້າ. ດັ່ງນັ້ນ ຜົນນີ້ສະທ້ອນວ່າ ຄວາມສໍາຄັນທີ່ຮັບຮູ້ບໍ່ຈໍາເປັນຕ້ອງສົ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາຕົວຈິງ. ໃນແບບຈໍາລອງນີ້ ອະທິບາຍໄດ້ວ່າໃນສະພາບການປັດຈຸບັນ ປັດໄຈເຫຼົ່ານີ້ຍັງບໍ່ທັນມີຄວາມສໍາຄັນໃນໂດຍກົງຕໍ່ການກໍານົດລາຄາຊາຢ່າງຊັດເຈນ ອາດເນື່ອງມາຈາກກົນໄກຕະຫຼາດຊາທ້ອງຖິ່ນຍັງອົງໃສ່ປັດໄຈທຳມະຊາດ ແລະ ປະລິມານຜົນຜະລິດເປັນຫຼັກ ຫຼາຍກວ່າຄຸນນະພາບ ຫຼື ນະໂຍບາຍສະໜັບສະໜູນຈາກພາກລັດ ຊຶ່ງສອດຄ່ອງກັບຂໍ້ມູນສະຖິຕິຜືນຖານທີ່ພົບວ່າກະສິກອນສ່ວນໃຫຍ່ຍັງບໍ່ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນດ້ານສິນເຊື້ອ ຫຼື ຊ່ອງທາງຕະຫຼາດຢ່າງພຽງພໍ.

ຈາກຄ່າສໍາປະສິດ (Unstandardized Coefficients: β) ທີ່ໄດ້ຈາກຕາຕະລາງ Coefficients ສາມາດນໍາມາແທນໃສ່ໃນແບບຈໍາລອງສົມຜົນຖົດຖອຍແບບຫຼາຍຕົວປ່ຽນ (Multiple Linear Regression) ໄດ້ດັ່ງນີ້:

ຮູບແບບສົມຜົນທົ່ວໄປ:

$$Prices_t = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \beta_6 X_6 + \beta_7 X_7 + \varepsilon_t$$

ແທນຄ່າ β ຈາກຕາຕະລາງ:

$$Prices_t = 0.786 - 0.164(X_1) + 0.371(X_2) - 0.137(X_3) + 0.725(X_4) - 0.372(X_5) + 0.165(X_6) + 0.167(X_7)$$

$$t: (1.928) * (-1.046)^{ns} (2.145)^{***} (-0.879)^{ns} (3.468)^{***} (-2.122)^{**} (1.148)^{ns} (1.172)^{ns}$$

ຈາກແບບຈໍາລອງເຫັນວ່າ

ປັດໄຈ X_4 (ດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ) $\beta_4 = 0.725$ ເປັນຕົວປ່ຽນທີ່ສົ່ງຜົນໃນທາງບວກສູງທີ່ສຸດ ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າປັດໄຈດ້ານດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມເພີ່ມຂຶ້ນ 1 ໜ່ວຍ (ໂດຍກໍານົດໃຫ້ຕົວປ່ຽນອື່ນໃຫ້ຄົງທີ່) ລາຄາຊາຈະເພີ່ມຂຶ້ນ 0.725 ໜ່ວຍ ນີ້ສອດຄ່ອງກັບຜົນການທົດສອບຢ່າງຄວາມສໍາຄັນ (Sig.=0.002) ຈຶ່ງເປັນປັດໄຈຫຼັກທີ່ແທ້ຈິງ.

ປັດໄຈ X_2 (ປະລິມານຜົນຜະລິດ) $\beta_2 = 0.371$ ສົ່ງຜົນໃນທາງບວກ ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າປະລິມານຜົນຜະລິດເພີ່ມຂຶ້ນ 1 ໜ່ວຍ ລາຄາຊາຈະເພີ່ມຂຶ້ນ 0.371 ໜ່ວຍ (ຢ່າງຄວາມສໍາຄັນ Sig.=0.040).

ປັດໄຈ X_5 (ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ) $\beta_5 = -0.372$ ສົ່ງຜົນໃນທາງລົບ ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າຄວາມຕ້ອງການຕະຫຼາດເພີ່ມຂຶ້ນ 1 ໜ່ວຍ ລາຄາຊາຈະຫຼຸດລົງ 0.372 ໜ່ວຍ (ຢ່າງຄວາມສໍາຄັນ Sig.=0.042) ຊຶ່ງເປັນຄວາມສໍາພັນທີ່ກົງກັນຂ້າມກັນ.

X_1, X_3, X_6, X_7 : ຄ່າ β ຂອງຕົວປ່ຽນເຫຼົ່ານີ້ (-0.164, -0.137, 0.165, 0.167 ຕາມລຳດັບ) ບໍ່ຄວາມສໍາຄັນໃນທາງສະຖິຕິ (Sig. > 0.05) ໝາຍຄວາມວ່າບັນດາປັດໄຈເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນບໍ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາຊາຂອງຊາວກະສິກອນ

4. ວິພາກຜົນ

ຜົນການສຶກສາລະດັບຄວາມສໍາຄັນຂອງປັດໄຈທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາຊາຂອງຊາວກະສິກອນເມືອງຜົ້ງສາລີ ເຫັນວ່າ ຄຸນນະພາບຊາ

ແມ່ນປັດໄຈທີ່ຊາວກະສິກອນເມືອງຜົ້ງສາລີໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນສູງທີ່ສຸດ (ຄ່າສະເລ່ຍ 3.72) ໂດຍສະເພາະຈຸດເດັ່ນເລື່ອງຊາຕົ້ນໃຫຍ່ (ໂບຮານ) ທີ່ໄດ້ລາຄາສູງກວ່າຊາປຸກໃໝ່ ຊຶ່ງສອດຄ່ອງກັບຂໍ້ມູນຈາກການສຶກສາຂອງ NAFRI et al., (2010) ທີ່ລະບຸວ່າ ຊາຈາກຕົ້ນໄມ້ໂບຮານ ແລະ ຊາປຸກທຳມະຊາດຂອງແຂວງຜົ້ງສາລີ ຖືກຮັບຮູ້ວ່າມີຄຸນນະພາບພິເສດ ແລະ ສາມາດສ້າງມູນຄ່າເພີ່ມທີ່ສູງກວ່າ ໃນຕະຫຼາດຢູນນານ ຫາກໄດ້ຮັບການປຸງແຕ່ງທີ່ຖືກຕ້ອງ. ນອກຈາກນັ້ນ, Mekong Region Land Governance (MRLG) (2024) ກໍໄດ້ຍືນຍັນວ່າ ຜົ້ງສາລີເປັນເຂດທີ່ອຸດົມສົມບູນດ້ວຍພັນຊາຮັ່ງມີເປັນເອກະລັກ ແລະ ໄດ້ຮັບຄວາມນິຍົມສູງໃນຕະຫຼາດຈີນ ຊຶ່ງສະໜັບສະໜູນຜົນການວິເຄາະທີ່ວ່າ ໂບຮານ ແລະ ຂະບວນການປຸງແຕ່ງດ້ວຍມື ເປັນປັດໄຈທີ່ມີບົດບາດສໍາຄັນຫຼາຍຕໍ່ລາຄາຊາ. ໃນປັດໄຈດ້ານ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ ຜົນການສຶກສານີ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຄວາມຕ້ອງການຈາກຈີນ ແລະ ຫວຽດນາມ ເປັນປັດໄຈຫຼັກທີ່ກໍານົດລາຄາຊາ (ຄ່າສະເລ່ຍ 3.83) ຊຶ່ງສອດຄ່ອງກັບບົດວິເຄາະຂອງ NAFRI et al., (2010) ທີ່ອະທິບາຍວ່າ ຕະຫຼາດຢູນນານແມ່ນຕະຫຼາດສົ່ງອອກຫຼັກຂອງຊາຈາກພາກເໜືອລາວ ໂດຍສະເພາະຈາກເມືອງຜົ້ງສາລີ ແລະ ລາຄາຊາລາວມີແນວໂນ້ມປ່ຽນແປງຕາມຄວາມຜັນຜວນຂອງລາຄາຊາພູເອີທີ່ຕະຫຼາດຈີນ. ຂໍ້ມູນນີ້ຍັງສອດຄ່ອງກັບການສຶກສາຂອງ MRLG (2023) ທີ່ລະບຸວ່າ ຄວາມຕ້ອງການສູງ ແລະ ພັນຊາທີ່ເປັນເອກະລັກຂອງລາວ ເປັນປັດໄຈດຶງດູດຜູ້ຊື້ຈາກຕ່າງປະເທດ ແຕ່ໃນຂະນະດຽວກັນ ກໍສ້າງຄວາມສ່ຽງດ້ານລາຄາໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ເນື່ອງຈາກເສດຖະກິດຊາຂອງຜົ້ງສາລີພົວພັນຢ່າງໃກ້ຊິດກັບຄວາມຜັນຜວນຂອງຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ. ປັດໄຈດ້ານໂຄງສ້າງຕະຫຼາດ ທີ່ພົບວ່າ ການບໍ່ມີຂໍ້ມູນລາຄາຕະຫຼາດ ແລະ ຈໍານວນພໍ້ຄ້າຄົນກາງທີ່ຫຼາຍ ເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນຂາຍໄດ້ລາຄາຕໍ່າ ແມ່ນສອດຄ່ອງກັບຂໍ້ຄົ້ນພົບຂອງ MRLG (2024) ທີ່ລະບຸວ່າ ລະບົບການຮ່ວມສັນຍາລະຫວ່າງໂຮງງານປຸງແຕ່ງຊາ ແລະ ຊາວກະສິກອນ ມັກຂາດຄວາມໂປ່ງໃສ ໂດຍຜູ້ຜະລິດຕົ້ນທາງໄດ້ຮັບສ່ວນແບ່ງລາຍໄດ້ໜ້ອຍກວ່າຜູ້ປະກອບການໃນຂັ້ນຕອນປຸງແຕ່ງ ແລະ ຈໍາໜ່າຍ. ຄວາມບໍ່ສົມດຸນຂອງອຳນາດຕໍ່ລອງນີ້ ຊີ້ໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມສໍາຄັນຂອງການສົ່ງເສີມ ການລວມກຸ່ມ ຫຼື ສະຫະກອນ ຊາວກະສິກອນ ເພື່ອເພີ່ມອຳນາດການຕໍ່ລອງ ດັ່ງທີ່ໄດ້ຖືກສະເໜີໄວ້ໃນຜົນການວິເຄາະ. ປັດໄຈດ້ານນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ, ຜົນການວິເຄາະທີ່ພົບວ່າການສົ່ງເສີມ ຫຼື ຮ່ວມມືກັບຕ່າງປະເທດ ມີຜົນດີຕໍ່ລາຄາຫຼາຍທີ່ສຸດ ແມ່ນສອດຄ່ອງກັບຂໍ້ສະເໜີແນະຂອງ NAFRI et al., (2010) ທີ່ເນັ້ນໜັກເຖິງຄວາມຈໍາເປັນຂອງນະໂຍບາຍສະໜັບສະໜູນການລົງທຶນ ແລະ ການພັດທະນາຄວາມສາມາດດ້ານວິຊາການເພື່ອເພີ່ມມູນຄ່າຊາ ພ້ອມທັງແກ້ໄຂອຸປະສັກທາງດ້ານພາສີ ແລະ ການຄ້າຊາຍແດນລະຫວ່າງລາວ-ຈີນ ຊຶ່ງເປັນອຸປະສັກສໍາຄັນທີ່ຈໍາກັດການເພີ່ມມູນຄ່າໃຫ້ຊາວກະສິກອນ. ສ່ວນດ້ານປັດໄຈດ້ານ ດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຜົນການວິເຄາະທີ່ພົບວ່າ ນໍ້າ/ອຸນຫະພູມທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ການຢູ່ໃນເຂດພູສູງ ເຮັດໃຫ້ຊາມີຄຸນນະພາບ ແລະ ລາຄາສູງ ແມ່ນສອດຄ່ອງກັບບົດລາຍງານຂອງ Bermúdez et al., (2024) ທີ່ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຊາວກະສິກອນຊາໃນຫຼາຍປະເທດກໍາລັງພະສົມກັບຄວາມສ່ຽງຈາກການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ຕົ້ນທຶນປັດໄຈການຜະລິດທີ່ບໍ່ຄົງທີ່ ຊຶ່ງເປັນສິ່ງທ້າທາຍທົ່ວໄປຂອງພາກກະສິກໍາຊາໃນລະດັບໂລກ ບໍ່ພຽງແຕ່ໃນເມືອງຜົ້ງສາລີເທົ່ານັ້ນ. ໂດຍລວມແລ້ວ, ຜົນການສຶກສານີ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າປັດໄຈດ້ານຄຸນນະພາບຜະລິດຕະພັນ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ

ຕ່າງປະເທດ ເປັນປັດໄຈກຳນົດລາຄາຊາທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ຫຼາຍກວ່າຕົ້ນທຶນການຜະລິດ ຊຶ່ງສອດຄ່ອງກັບບົດຮຽນຈາກກໍລະນີສຶກສາອື່ນໆໃນອຸດສາຫະກຳຊາຂອງລາວ (NAFRI et al., 2010). ຂໍ້ຄົ້ນພົບເຫຼົ່ານີ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງມີນະໂຍບາຍສະໜັບສະໜູນແບບຮອບດ້ານ ທັງໃນດ້ານການປັບປຸງຄຸນນະພາບ, ການສ້າງລະບົບຂໍ້ມູນຕະຫຼາດທີ່ໂປ່ງໃສ, ການສົ່ງເສີມການລວມກຸ່ມຊາວກະສິກອນ, ແລະ ການເຈລະຈາການຄ້າກັບຕ່າງປະເທດ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າຊາວກະສິກອນເມືອງຜຶ້ງສາລີຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຢ່າງເປັນທຳຈາກອຸດສາຫະກຳຊາທີ່ກຳລັງຂະຫຍາຍຕົວ.

ຜົນການສຶກສາປັດໄຈທີ່ສິ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາຊາຂອງຊາວກະສິກອນເມືອງຜຶ້ງສາລີ ການວິເຄາະການຖົດຖອຍ (Regression Analysis) ເມື່ອພິຈາລະນາຄ່າ Coefficients ຊຶ່ງເປັນຫົວໃຈສຳຄັນຂອງການວິເຄາະ ພົບວ່າປັດໄຈດ້ານ ດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (X_4) ເປັນປັດໄຈທີ່ສິ່ງຜົນໃນທາງບວກສູງທີ່ສຸດຕໍ່ລາຄາຊາ ($\beta = 0.754$, Sig.=0.002) ຜົນນີ້ສອດຄ່ອງກັບແນວຄິດທົ່ວໄປໃນວັນນະກຳດ້ານກະສິກຳວ່າ ສະພາບແວດລ້ອມທາງທຳມະຊາດ ເຊັ່ນ ດິນ, ນ້ຳຝົນ ແລະ ອຸນຫະພູມ ເປັນປັດໄຈກຳນົດຄຸນນະພາບ ແລະ ມູນຄ່າຂອງຊາໂດຍກົງ ໂດຍສະເພາະຊາທີ່ປູກຢູ່ໃນເຂດພູສູງທີ່ມີດິນຟ້າອາກາດເໝາະສົມ ມັກໃຫ້ຜົນຜະລິດທີ່ມີກິ່ນຫອມ ແລະ ລົດຊາດຝິເສດກວ່າ ຈຶ່ງເປັນທີ່ຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ ແລະ ຂາຍໄດ້ລາຄາສູງກວ່າ (Hazarika & Bezbaruah, 2014) ຜົນນີ້ຈຶ່ງເປັນການຢືນຢັນຈຸດແຂງສະເພາະຂອງເມືອງຜຶ້ງສາລີທີ່ມີພູມສັນຖານ ແລະ ດິນຟ້າອາກາດເໝາະສົມ ກັບການປູກຊາດັ່ງນີ້ໃຫຍ່ ບຸຮານ ຊຶ່ງເປັນຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ບໍ່ສາມາດຫາໄດ້ໂດຍງ່າຍໃນທ້ອງຖິ່ນອື່ນ. ໃນຂະນະດຽວກັນປັດໄຈດ້ານປະລິມານຜົນຜະລິດ (X_2) ກໍ່ມີຄວາມສຳພັນໃນທາງບວກຢ່າງຄວາມສຳຄັນຕໍ່ລາຄາຊາເຊັ່ນກັນ ($\beta = 0.467$, Sig.= 0.040) ຊຶ່ງອາດອະທິບາຍໄດ້ວ່າ ຊາວກະສິກອນທີ່ມີປະລິມານຜົນຜະລິດຫຼາຍ ມີແນວໂນ້ມມີທາງເລືອກໃນການເລືອກຜູ້ຊື້ຫຼາຍຂຶ້ນ ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງເພີ່ມຜູ້ຊື້ລາຍດຽວ ຫຼື ພໍ່ຄຳຄົນກາງ ຈຶ່ງສາມາດຕໍ່ລອງລາຄາໄດ້ດີກວ່າກະສິກອນລາຍນ້ອຍທີ່ມີຜົນຜະລິດຈຳກັດ ຊຶ່ງສອດຄ່ອງກັບແນວຄິດເລື່ອງອຳນາດຕໍ່ລອງລວມໝູ່ ໃນຂະແໜງກະສິກຳ (Barham & Chitemi, 2009). ສຳລັບດ້ານປັດໄຈດ້ານຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ (X_5) ທີ່ມີຄວາມສຳພັນໃນທາງລົບຕໍ່ລາຄາຊາຢ່າງຄວາມສຳຄັນ ($\beta = -0.410$, Sig.=0.042) ເນື່ອງມາຄວາມຕ້ອງການສູງດຶງດູດຜູ້ຊື້ຫຼາຍ ແລະ ການແຂ່ງຂັນກັນເອງຂອງຊາວກະສິກອນ ເມື່ອຕະຫຼາດຕ້ອງການຊາຫຼາຍ ຊາວກະສິກອນໃນພື້ນທີ່ອາດຮີບຂາຍ ຫຼື ຂາຍຕັດລາຄາກັນເອງ ໂດຍສະເພາະຖ້າຂາດຂໍ້ມູນລາຄາກາງ. ພໍ່ຄຳຄົນກາງຮັບສ່ວນແບ່ງເມື່ອຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດປາຍທາງເພີ່ມຂຶ້ນ ມູນຄ່າສ່ວນເກີນອາດຕົກຢູ່ກັບພໍ່ຄຳ ບໍ່ແມ່ນຊາວກະສິກອນ ເຮັດໃຫ້ຊ່ອງວ່າງລະຫວ່າງລາຄາຕະຫຼາດກັບລາຄາໜ້າສ່ວນກວ້າງຂຶ້ນ. ຈາກລາຄາຊາຂອງຜຶ້ງສາລີຖືກກຳນົດໂດຍ "ຄວາມຫຍາກແລະ ຄຸນຄ່າດ້ານແຫຼ່ງກຳເນີດ" (ຊຶ່ງສອດຄ່ອງກັບຜົນ X_4 ທີ່ເປັນບວກສູງສຸດ) ຫຼາຍກວ່າກິນໄກຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດທົ່ວໄປ. ຊຶ່ງຜົນນີ້ຂັດກັບຜົນການສຶກສາຂອງ Phanthouly et al. (2026) ທີ່ລະບຸວ່າອຸປະສິງຂອງຕະຫຼາດ ມີຄວາມສຳພັນໃນທິດທາງດຽວກັນກັບລາຄາມັນຕົ້ນຂອງຊາວກະສິກອນໃນເມືອງນານ ແຂວງຫຼວງພະບາງຢ່າງມີຄວາມສຳຄັນທາງສະຖິຕິທີ່ 0.01. ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າຫາກອຸປະສິງຕໍ່ຜົນຜະລິດມັນຕົ້ນຂອງຕະຫຼາດເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍກຳນົດໃຫ້ບັນດາປັດ

ໄຈອື່ນໆທີ່ຍັງເຫຼືອໃນແບບຈຳລອງຄົງທີ່ ຈະສິ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ລາຄາຂອງມັນຕົ້ນຂອງຊາວກະສິກອນໃນເມືອງນານ ເພີ່ມຂຶ້ນ. ແລະ ທິດສະດີອຸປະສິງ-ອຸປະທານຜື້ນຖານ (Mankiw, 2021) ທີ່ລະບຸວ່າ ເມື່ອຄວາມຕ້ອງການເພີ່ມຂຶ້ນ ລາຄາຄວນຈະສູງຂຶ້ນຕາມໄປນຳ ຢ່າງໃດກໍຕາມ ຜົນທີ່ຂັດແຍ້ງກັບທິດສະດີນີ້ສາມາດອະທິບາຍໄດ້ຈາກລັກສະນະຂອງໂຄງສ້າງຕະຫຼາດຊາທ້ອງຖິ່ນທີ່ບໍ່ສົມບູນແບບ (imperfect market) ຊຶ່ງເປັນລັກສະນະທົ່ວໄປຂອງລະບົບຕະຫຼາດກະສິກຳໃນປະເທດກຳລັງພັດທະນາ ທີ່ຜູ້ຊື້ (buyer) ມັກມີອຳນາດເໜືອຕະຫຼາດຫຼາຍກວ່າຜູ້ຂາຍ (Key & Runsten, 1999). ສ່ວນຕົວປ່ຽນອື່ນໆ ຄື ຕົ້ນທຶນການຜະລິດ, ຄຸນນະພາບຊາ, ນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ ແລະ ໂຄງສ້າງຕະຫຼາດ ບໍ່ຄວາມສຳຄັນທາງສະຖິຕິໃນແບບຈຳລອງນີ້ ຊຶ່ງບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າປັດໄຈເຫຼົ່ານີ້ບໍ່ມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ລາຄາຊາໃນທາງປະຕິບັດ ໂດຍສະເພາະໃນກໍລະນີຄຸນນະພາບຊາ ຜົນນີ້ອາດເກີດຈາກຂໍ້ຈຳກັດຂອງເຄື່ອງມືວັດແທກໃນແບບສອບຖາມ ຊຶ່ງອີງໃສ່ການປະເມີນແບບອັດຕະໄນ (subjective measurement) ຫຼາຍກວ່າມາດຕະຖານທີ່ເປັນມາດຕະຖານດຽວກັນ ຊຶ່ງເປັນຂໍ້ຈຳກັດທົ່ວໄປໃນການສຶກສາລະບົບຕະຫຼາດຜົນຜະລິດກະສິກຳຂອງກະສິກອນລາຍນ້ອຍ (Reardon et al., 2009) ຈຶ່ງຄວນຖືເປັນຂໍ້ຈຳກັດຂອງການສຶກສາ (limitation) ທີ່ຄວນປັບປຸງວິທີການວັດແທກໃນການສຶກສາຄັ້ງຕໍ່ໄປ ຫຼາຍກວ່າຈະຖືເປັນຂໍ້ສະຫຼຸບວ່າຄຸນນະພາບບໍ່ມີຜົນຕໍ່ລາຄາ ຜົນນີ້ສອດຄ່ອງກັບຂໍ້ມູນສະຖິຕິຜື້ນຖານທີ່ພົບວ່າ ກະສິກອນສ່ວນໃຫຍ່ຍັງບໍ່ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນດ້ານສິນເຊື້ອ ຫຼື ຊ່ອງທາງຕະຫຼາດຢ່າງພຽງພໍ ຊຶ່ງອາດສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນວ່າ ກົນໄກຕະຫຼາດຊາທ້ອງຖິ່ນໃນປັດຈຸບັນຍັງອີງໃສ່ປັດໄຈທຳມະຊາດ ແລະ ປະລິມານຜົນຜະລິດເປັນຫຼັກ ຫຼາຍກວ່າຄຸນນະພາບ ຫຼື ນະໂຍບາຍສະໜັບສະໜູນຈາກພາກລັດ. ໂດຍສະຫຼຸບ ຜົນການວິເຄາະການຖົດຖອຍໃນຄັ້ງນີ້ ໄດ້ຢືນຢັນວ່າ ດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ປະລິມານຜົນຜະລິດ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດເປັນສາມປັດໄຈຫຼັກທີ່ມີຄວາມສຳພັນໃນຢ່າງມີໄນສຳຄັນທາງສະຖິຕິຕໍ່ລາຄາຊາຂອງກະສິກອນເມືອງຜຶ້ງສາລີ ໂດຍສະເພາະດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ເປັນຈຸດແຂງທຳມະຊາດຂອງທ້ອງຖິ່ນ ຄວນຖືກນຳໃຊ້ເປັນຈຸດຂາຍ ຫຼື ອັດຕະລັກ (branding) ໃນການສ້າງມູນຄ່າເພີ່ມໃຫ້ກັບຜະລິດຕະພັນຊາ ໃນຂະນະທີ່ຄວາມສຳພັນທາງລົບຂອງຄວາມຕ້ອງການຕະຫຼາດ ຊຶ່ງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມຈຳເປັນເລັ່ງດ່ວນໃນການເສີມສ້າງອຳນາດຕໍ່ລອງລາຄາໃຫ້ກັບກະສິກອນ ຜ່ານກົນໄກເຊັ່ນ ການລວມກຸ່ມກະສິກອນ (farmer cooperative) ຫຼື ການສ້າງຊ່ອງທາງຕະຫຼາດທາງກົງ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການເພີ່ມລາຄາກາງ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດຈາກຄວາມຕ້ອງການຕະຫຼາດທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນຕົກເຖິງມືກະສິກອນຢ່າງແທ້ຈິງ ຂໍ້ມູນເຫຼົ່ານີ້ຈຶ່ງເປັນພື້ນຖານສຳຄັນສຳລັບການວາງນະໂຍບາຍພັດທະນາລະບົບຕະຫຼາດຊາຂອງເມືອງຜຶ້ງສາລີໃຫ້ມີຄວາມເປັນທຳ ແລະ ຢືນຍົງໃນອະນາຄົດ.

5. ສະຫຼຸບ

ຜົນການສຶກສາລະດັບຄວາມສຳຄັນຂອງປັດໄຈທີ່ສິ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາຊາຂອງຊາວກະສິກອນເມືອງຜຶ້ງສາລີ ເມື່ອພິຈາລະນາທັງ 7 ປັດໄຈ ໂດຍອີງຕາມຫົວຂໍ້ “ລະດັບຄວາມສຳຄັນຂອງປັດໄຈທີ່ສິ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາຊາຂອງຊາວກະສິກອນເມືອງຜຶ້ງສາລີ” ພົບວ່າ ປັດໄຈດ້ານ ຄຸນນະພາບຊາ ມີຄ່າສະເລ່ຍເທົ່າກັບ 3.72 ເປັນປັດໄຈທີ່ມີຄວາມສຳຄັນສູງທີ່ສຸດ ຕາມມາດ້ວຍ ປັດໄຈດ້ານດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ມີຄ່າສະເລ່ຍເທົ່າກັບ 3.55, ປັດໄຈດ້ານຄວາມຕ້ອງການຕະຫຼາດ ມີຄ່າ

ສະເລ່ຍເທົ່າກັບ 3.61, ປັດໄຈດ້ານ ນະໂຍບາຍລັດຖະບານ ມີຄ່າສະເລ່ຍ ເທົ່າກັບ 3.52 ໃນຂະນະທີ່ປັດໄຈດ້ານໂຄງສ້າງຕະຫຼາດ ມີຄ່າສະເລ່ຍ ເທົ່າກັບ 3.38 ແລະ ປັດໄຈດ້ານຕົ້ນທຶນການຜະລິດມີຄ່າສະເລ່ຍເທົ່າກັບ 2.76 ມີຄ່າຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ກວ່າໝູ່. ຜົນການວິເຄາະສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ ວ່າຊາວກະສິກອນເມືອງຜົ້ງສາລີໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນກັບປັດໄຈທາງດ້ານ “ຄຸນນະພາບຜະລິດຕະພັນ” ແລະ “ຄວາມຕ້ອງການຕະຫຼາດ” ຫຼາຍກວ່າ ປັດໄຈດ້ານຕົ້ນທຶນ ຊຶ່ງເປັນຂໍ້ມູນສໍາຄັນທີ່ສາມາດນໍາໄປໃຊ້ໃນການກໍາ ນົດແນວທາງພັດທະນາການຜະລິດ ແລະ ການຕະຫຼາດຊາຂອງເມືອງຜົ້ງ ສາລີໃນອະນາຄົດ.

ຜົນການສຶກສາປັດໄຈທີ່ສິ່ງຜົນຕໍ່ລາຄາຊາຂອງຊາວກະສິກອນ ເມືອງຜົ້ງສາລີ ໂດຍນໍາໃຊ້ ການວິເຄາະການຖົດຖອຍ (Regression Analysis) ມີບ່ອນ ເມື່ອພິຈາລະນາທັງ 7 ປັດໄຈ ມີບ່ອນ 3 ຕົວປ່ຽນ ທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນໃນຕໍ່ລາຄາຊາຢ່າງຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ ຄື: (1) ປັດ ໄຈດ້ານດິນຜ້າອາກາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (x_4) ເປັນປັດໄຈທີ່ມີຄວາມ ສໍາຄັນໃນທາງບວກຫຼາຍທີ່ສຸດຕໍ່ລາຄາຊາ; (2) ປັດໄຈດ້ານປະລິມານ ຜົນຜະລິດ (x_2) ມີຄວາມສໍາຄັນໃນທາງບວກ ໝາຍຄວາມວ່າເມື່ອ ປະລິມານຜົນຜະລິດເພີ່ມຂຶ້ນ ລາຄາຊາທີ່ໄດ້ຮັບກໍ່ມີແນວໂນ້ມສູງຂຶ້ນ; ແລະ (3) ປັດໄຈດ້ານຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ (x_5) ມີທິດທາງ ເປັນລົບ ຊຶ່ງເປັນຈຸດໜ້າສົນໃຈ ອາດອະທິບາຍໄດ້ວ່າໃນສະພາບການ ປັດຈຸບັນ ເມື່ອຄວາມຕ້ອງການຕະຫຼາດສູງຂຶ້ນ ກົງກັນຂ້າມກັບລາຄາ ອາດຫຼຸດລົງ. ສ່ວນຕົວປ່ຽນອື່ນໆ ຄື ປັດໄຈດ້ານຕົ້ນທຶນການຜະລິດ (x_1), ປັດໄຈດ້ານຄຸນນະພາບຊາ (x_3), ປັດໄຈດ້ານນະໂຍບາຍຂອງ ລັດຖະບານ (x_6) ແລະ ປັດໄຈດ້ານໂຄງສ້າງຕະຫຼາດ (x_7) ແມ່ນບໍ່ ຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ ເຊິ່ງອະທິບາຍໄດ້ວ່າໃນສະພາບການປັດຈຸບັນ ປັດໄຈເຫຼົ່ານີ້ຍັງບໍ່ທັນມີຄວາມສໍາຄັນໃນໂດຍກົງຕໍ່ການກໍານົດລາຄາຊາ ຢ່າງຊັດເຈນ. ຜົນການສຶກສາພົບວ່າ ປະລິມານຜົນຜະລິດ (x_2) ມີຄວາມ ສໍາຄັນທາງບວກຕໍ່ລາຄາຊາຢ່າງມີນິຍາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ ສະນັ້ນ ພາກລັດ ຄວນສົ່ງເສີມໃຫ້ຊາວກະສິກອນລວມກຸ່ມເປັນສະຫະກອນ ຫຼື ກຸ່ມ ຜະລິດ ເພື່ອເພີ່ມອຳນາດຕໍ່ລອງດ້ານລາຄາ, ຫຼຸດຕົ້ນທຶນຕໍ່ໜ່ວຍ ແລະ ຮັບປະກັນປະລິມານສະໜອງທີ່ຕໍ່ເນື່ອງໃຫ້ຜູ້ຊື້ ພ້ອມນີ້ ຄວນມີມາດ ຕະການສະໜັບສະໜູນ ເຊັ່ນ ການຝຶກອົບຮົມດ້ານການຄຸ້ມຄອງ ສະຫະກອນ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທຶນດອກເບ້ຍຕໍ່າ. ແລະ ລັກສະນະ ພິເສດເປັນຊາຕົ້ນເກົ່າ ຂອງຜົ້ງສາລີເປັນທຶນທາງວັດທະນະທຳ ແລະ ທຳ ມະຊາດທີ່ມີເອກະລັກ. ຄວນສ້າງແບຣນດ໌ຮ່ວມ, ຂຶ້ນທະບຽນ GI ແລະ ພັດທະນາເລື່ອງລາວຂອງຜະລິດຕະພັນ ເພື່ອຍົກລະດັບມູນຄ່າເພີ່ມ ແລະ ເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດລະດັບສູງທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ.

6. ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ

ຂ້າພະເຈົ້າໃນນາມຜູ້ຄົນຄວາວິທະຍາສາດ ຂໍປະຕິບາຍຕົນວ່າ ຂໍ້ ມູນທັງໝົດທີ່ມີໃນບົດຄວາມວິຊາການດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນບໍ່ມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ທາງຜົນປະໂຫຍດກັບພາກສ່ວນໃດ ແລະ ບໍ່ໄດ້ເອົາປະໂຫຍດໃຫ້ກັບ ພາກສ່ວນໃດພາກສ່ວນໜຶ່ງ, ກໍລະນີມີການລະເມີດ ໃນຮູບການໃດໜຶ່ງ ຂ້າພະເຈົ້າມີຄວາມຍິນດີ ທີ່ຈະຮັບຜິດຊອບແຕ່ພຽງຜູ້ດຽວ.

7. ເອກະສານອ້າງອີງ

ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້. (2020). *ຍຸດທະສາດການພັດທະນາກະສິ ກຳ ຮອດປີ 2030 ແລະ ວິໄສທັດ ຮອດປີ 2040*. ໂຮງພິມແຫ່ງ ລັດ.

ພະແນກກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງຜົ້ງສາລີ. (2022). *ບົດສະຫຼຸບການ ຜະລິດພືດອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການສົ່ງອອກປະຈຳປີ* [ເອກະສານ ພາຍໃນ].

Ahmed, S., Stepp, J. R., Orians, C., et al. (2014). Effects of extreme climate events on tea (*Camellia sinensis*) functional quality validate indigenous farmer knowledge and sensory preferences in tropical China. *PLoS ONE*. (PMC4186830)

Barham, J., & Chitemi, C. (2009). Collective action initiatives to improve marketing performance: Lessons from farmer groups in Tanzania. *Food Policy*, 34(1), 53–59.

Bermúdez, S., Voora, V., Larrea, C., & Luna, E. (2024). *Global market report: Tea prices and sustainability*. International Institute for Sustainable Development. <https://www.iisd.org/system/files/2024-01/2024-global-market-report-tea.pdf>

Hazarika, C., & Bezbaruah, M. P. (2014). Environmental factors affecting tea quality and price realization in Northeast India. *Agricultural Economics Research Review*, 27(2), 213–221.

Key, N., & Runsten, D. (1999). Contract farming, smallholders, and rural development in Latin America: The organization of agroprocessing firms and the scale of outgrower production. *World Development*, 27(2), 381–401.

Kotler, P., & Armstrong, G. (2018). *Principles of marketing* (17th ed.). Pearson Education.

Mankiw, N. G. (2021). *Principles of economics* (9th ed.). Cengage Learning.

Marshall, A. (1890). *Principles of economics*. Macmillan.

Mekong Region Land Governance. (2023). *Comparing investments in the Lao tea sector: Concessions, contracts, and outcomes for smallholder farmers*. https://www.mrlg.org/wp-content/uploads/2023/02/Case-Study-JAN2023_small.pdf

Mekong Region Land Governance. (2024). *Unlocking Laos's tea potential: Balancing growth with fair returns for farmers*. <https://www.mrlg.org/multimedia-press/unlocking-laos-tea-potential-balancing-growth-with-fair-returns-for-farmers/>

NAFRI, NAFES, & CARE International. (2010). *Phongsaly tea mountain study report*. National Agriculture and Forestry Research Institute. <https://laotea.org/wp-content/uploads/2020/02/nafri-report-phongsaly-tea-2010.pdf>

Nguyen, C. V., Nguyen, H. V., Hoang, H. D., & Schwabe, J. (2026). *The dominance of collectors in fresh green tea value chain: An empirical analysis from tea farming in Central Vietnam*.

Phanthouly, V., Siphantong, B., & Sioudomphan, S. (2026). Factors affecting the change in cassava prices of farmers in Nan District, Luang Prabang Province. *Souphanouvong University Journal of Multidisciplinary Research and Development*, 12(2), 137–143.

Reardon, T., Barrett, C. B., Berdegue, J. A., & Swinnen, J. F. M. (2009). Agrifood industry transformation and small farmers in developing countries. *World Development*, 37(11), 1717–1727.

Ricardo, D. (2017). *On the principles of political economy and taxation*. John Murray.

Ricardo, D. (2004). *The principles of political economy and taxation*. Dover Publications. (Original work published 1817)

Smith, J. (2019). *Agricultural economics and rural development in Southeast Asia*. Oxford University Press.

Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper & Row.